

NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE

MMXIV.

II. ÉVFOLYAM IV. SZÁM

KÜLÖNLENYOMAT

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

Infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltatók fogalmi meghatározása a törvényes ellenőrzés szemszögéből

Kovács Zoltán¹

Absztrakt:

Az internet-technológiára épülő szolgáltatások, ezeken belül is kiemelten a felhő alapú rendszerek jelentősen megváltoztatták mindennapi életünket, kommunikációs szokásainkat. A megjelenő új technológiák mentén kialakult egy új szolgáltatói struktúra is, amelyhez a törvényes ellenőrzésnek is alkalmazkodnia kell. Jelen cikk bemutatja az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény ezen okból történő módosításának szükségességét, áttekinti az új szolgáltatói modellben megtalálható tartalom-, infrastruktúra-, és alkalmazásszolgáltatók jelenleg elérhető definícióit, majd javaslatot tesz ezek új, a törvényes ellenőrzés szempontjából is megfelelő, akár jogszabályba is illeszthető meghatározására.

Kulcsszavak: *felhő alapú rendszerek, törvényes ellenőrzés, infrastruktúraszolgáltató, alkalmazásszolgáltató, tartalomszolgáltató*

Definition of infrastructure-, application-, and content providers in the terms of lawful monitoring

Abstract:

The internet-based services, particularly the cloud computing have significantly changed our everyday life and communication habits. With the recent technologies a new service-provider structure has been established, to which the lawful monitoring has to be adjusted. This article describes the need for the amendment of Act C of 2003 on electronic communications, reviews the currently available definitions of the content-, infrastructure-, and application service-providers included in the new service-provider model, and proposes new, appropriate definitions in terms of lawful monitoring which could be integrated into the law.

Keywords: *cloud computing, lawful monitoring, infrastructure provider, application provider, content provider*

¹ zkovacs@nbsz.gov.hu

Bevezetés

Napjainkban az Internet és az azt használó alkalmazások gyökeresen változtatják meg szokásainkat, teszik kényelmesebbé életünket. Ezekben a változásokban élenjáró szerepük van az internet-technológiára épülő szolgáltatások, ezeken belül pedig a nyilvános számítási felhő (Public cloud) telepítési modell szerint működő, elsősorban „szoftver, mint szolgáltatás” (Cloud Software as a Service (SaaS)) szolgáltatási modell típusú rendszereknek. Egyszerűbben fogalmazva ezek azok a mindenki számára – a meglévő személyi használatú eszközök (pl. notebook, okostelefon stb.) felhasználásával, akár csekély számítástechnikai tudással is használható, olcsón, sokszor ingyenesen – igénybe vehető rendszerek, szolgáltatások (mint pl. Facebook, Gmail, Dropbox, Twitter, Skype, PayPal, stb.) amelyek ma már szerves részét képezik mindennapi életünknek, kommunikációknak.

A PC/SaaS rendszerek mindenképpen az internet-technológiára épülő szolgáltatások részhalmozának tekinthetők, ám a határvonalat, hogy mi tekinthető PC/SaaS rendszernek is, nagyon nehéz egyértelműen meghúzni. A cikknek nem célja ezen probléma elemzése, így a továbbiakban mindenhol PC/SaaS rendszereket említ.

A „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikk² bemutatta az Internet és az azt felhasználó alkalmazások fejlődésével ugrásszerűen változó, bővülő kommunikációs formák, lehetőségek hatásait, áttekintette az elektronikus úton folytatott kommunikáció és a hírközlés viszonyát, e kettő változásait, valamint a PC/SaaS felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzése kapcsán felmerült problémákat. A cikk egyik legfontosabb megállapítása az volt, hogy a klasszikus hírközlési szolgáltatói modellt egyre inkább felváltja egy specializált infrastruktúra-, alkalmazás-, és tartalomszolgáltatói modell, és ez a tendencia a jövőben várhatóan tovább erősödik. Az új modell legjelentősebb hatása a hírközlésre az, hogy az infrastruktúraszolgáltató a hírközlési hálózatot – vagy célszerűbb megfogalmazással Internet elérést – biztosítja, míg az alkalmazásszolgáltató gondoskodik a tényleges kommunikációs szolgáltatásról.

A PC/SaaS felhő alapú rendszerek természetesen nem csak kommunikációt, hanem sok egyéb online szolgáltatást is biztosítanak a felhasználók számára.

² Kovács Zoltán: *Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái*. *Hadmérnök*, VIII. Évfolyam 1. szám - 2013. március

Igénybe vehetünk banki szolgáltatásokat³, fizethetünk web boltokban⁴, játszhatunk⁵, szerkeszthetjük dokumentumainkat⁶, képeinket⁷, tárolhatjuk, megoszthatjuk adatainkat⁸, készíthetünk útvonaltervet⁹, és még nagyon hosszan lehetne folytatni a felsorolást. Ugyanakkor a korábban említett hármas tagozódásba (infrastruktúra-, alkalmazás-, és tartalomszolgáltatók) nem csak az elektronikus úton folytatott kommunikációt lehetővé tevő rendszerek, hanem az itt említettek is beleérthetőek, beleértendőek. Akárcsak a többi PC/SaaS felhő alapú rendszer.

Fel kell azonban tenni a kérdést, hogy mit is takarnak az infrastruktúra-, alkalmazás-, és tartalomszolgáltató fogalmak. Ezekre ugyanis számos megfogalmazás létezik, azok hol szélesebben értelmezve, hol szűken egy adott feladatra, problémára koncentrálnak fogalmazzák meg, mit is értenek a fent említett fogalmak alatt. Törvényes ellenőrzés szempontjából azonban két problémába is ütközünk. Az egyik az, hogy ezek a definíciók azonban nem fedik le teljes mértékben a fenti rendszereket, szolgáltatásokat, a másik pedig az, hogy ilyen fogalmak a jelenlegi magyar jogi szabályozásokban nem találhatóak. Ez pedig megnehezíti a hatékony törvényes ellenőrzés végrehajtását.

A PC/SaaS felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzésének igénye azok felhasználásával arányosan nő. Azonban ennek kapcsán – mint, ahogy a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái”, valamint a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata I.-II.” című cikkek¹⁰ bemutatták – az erre feljogosított szervezetek számos jogi és technikai problémával küzdenek. Ezek közül az egyik kiemelkedő a fent említett szolgáltatói definíciók hiánya. Éppen ezért a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikk az összefoglalás és a következtetések részében ezen rendszerek törvényes ellenőrzésének hatékony kialakítása érdekében teendő további lépések egyikeként a következő feladatot fogalmazta meg: „...a jogi szabályozás kiala-

³ <https://www.otpbank.hu/portal/hu/OTPdirekt/Home> (2013. 10. 27.)

⁴ <https://www.paypal.com/hu/webapps/mpp/home> (2013. 10. 27.)

⁵ <http://eu.battle.net/wow/en/> (2013. 10. 27.)

⁶ <http://office.microsoft.com/hu-hu/business/> (2013. 10. 27.)

⁷ <http://www.adobe.com/hu/products/photoshop.html> (2013. 10. 27.)

⁸ <https://www.dropbox.com/> (2013. 10. 27.)

⁹ <https://maps.google.hu/maps?hl=hu&tab=wl> (2013. 10. 27.)

¹⁰ Kovács Zoltán: *Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata I. rész. Hadmérnök, VIII. Évfolyam 3. szám - 2013. szeptember, valamint Kovács Zoltán: Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata II. rész. Hadmérnök, VIII. Évfolyam 3. szám - 2013. szeptember*

kítása előtt pontosan definiálni kell az infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltatók fogalmát”. Jelen cikk ezzel foglalkozik részletesen.

Eht módosítás

Az infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltatók definícióinak kialakítása előtt célszerű áttekinteni, hogy a jelenleg érvényes jogszabályok megfelelő keretet biztosítanak-e az említett szolgáltatók, szolgáltatások törvényes ellenőrzéséhez.

Jelenleg a hírközlés törvényes ellenőrzését szabályozzák a hatályos törvényeink két, párhuzamosan alkalmazott szabályrendszer szerint. Ezek közül az egyik a titkos információgyűjtést és titkos adatszerzést szabályozó ágazati normák, mint például a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. (továbbiakban: Nbtv.), a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. (Be.), a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. (Rtv.), az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. (Ütv.), valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. (NAVtv.) törvények. A másik az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény, valamint az elektronikus hírközlési feladatokat ellátó szervezetek és a titkos információgyűjtésre, illetve titkos adatszerzésre felhatalmazott szervezetek együttműködésének rendjéről szóló 180/2004. (V. 26.) Korm. rendelet.

De nem csak a szabályozást, hanem az Eht.-t is kettőségek jellemzik. Egyfelől a törvényt 2003-ban fogadták el, az akkori technikai, technológiai viszonyoknak megfelelően. Így kizárólag az infrastruktúrával rendelkező, és az ehhez kapcsolódó, erre ráépülő szolgáltatást egyszerre nyújtó hírközlési-, és Internetszolgáltatókról szól. Ez utóbbiak akkor még jelentős mértékben nyújtottak olyan szolgáltatásokat, amelyeket mára szinte teljesen átvettek a tőlük függetlenül működő alkalmazásszolgáltatók. Ilyen például az elektronikus levelezés. Ráadásul – mint, ahogy a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikk is taglalja – az elektronikus úton folytatott kommunikáció is gyökeresen megváltozott. A törvény 2003-as megalkotásakor számos, napjainkban már széleskörűen használt technológia még nem létezett. Erre két jellemző példa az IP alapú kommunikációban ma meghatározó Skype és Facebook. A rendkívül népszerű Skype első béta verziója 2003 augusztusában jelent meg (tehát a törvény megalkotásakor még nem volt elérhető!), míg 2011-re átlagban 20 millió felhasználó használta egyidejűleg. A Facebook, amely 2004. február 4-én debütált, tehát a törvény hatályban lépésekor (2004. január 1-én) még el sem indult! 2012. október 4-én az alapító saját Facebook oldalán tette közzé, hogy havi szinten több mint 1 mil-

liárd ember használja aktívan a közösségi oldal nyújtotta szolgáltatásokat. Márpedig ezeket a változásokat a törvény nem követte.

Másfelől a törvény felépítését is kettősség jellemzi. Az Eht. megalkotásakor teljesen logikus lépés volt az érintettek hírközlési szolgáltatáshoz kapcsolódó feladatai és kötelezettségei mellett a törvényes ellenőrzéshez kapcsolódó kötelezettségek megjelenítése is. Mára ez azonban már minden szereplő számára akadályozó tényezővé vált. A törvényes ellenőrzési kitételek miatt a törvény vonatkozó része kétharmados, így az egyébként logikus és szükséges, nem a törvényes ellenőrzéshez kapcsolódó változtatásokat is sokkal nehezebben lehet elfogadtatni.

Éppen ezért célszerű lenne az Eht.-t kettébontani. Az egyik, továbbra is kétharmados törvény szabályozná a törvényes ellenőrzéshez kapcsolódó kötelezettségeket, de már az új, fent említett infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltató struktúrának megfelelően. Ez jól kiegészíthetné a korábban említett ágazati törvényeket. A másik, immár normál feles törvény pedig, szintén az új struktúrának megfelelően, az érintett szereplők minden más feladatát, kötelezettségét írná elő. A változtatásnak több előnye is lenne. Egyrészt a jelenlegi viszonyokhoz és a közeljövőhöz alkalmazkodó törvényi szabályozást lehetne létrehozni. Másrészt az egyes törvények kapcsán megjelenő kevesebb szereplő miatt könnyebb az esetleges későbbi változtatásokat átvezetni. Harmadrészt, azokat a szolgáltatókat (tipikusan alkalmazásszolgáltatók) is be lehetne vonni minden tekintetben a törvényi szabályozás hatálya alá, akik eddig kívül estek azon. Erre más területen már történnék kísérletek, például az adózás kapcsán már elkészült egy hasonló megfontolásokon alapuló törvényjavaslat.¹¹

A javasolt két új törvénnyel kapcsolatban viszont elmondható, hogy célszerű mindkettőben ugyanazokat a meghatározásokat használni, és a meglévő, és bizonyos területeket most is lefedő hírközlési szolgáltató mellett megjeleníteni és bevezetni az infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltatók fogalmát is.

Tartalomszolgáltatók

A törvényes ellenőrzés szempontjából is teljes körű definíciók kialakítását érdemes a tartalomszolgáltatókkal kezdeni. Elsősorban azért, mert talán erre vannak a legátfogóbb, a törvényes ellenőrzés szempontjából is elfogadható meghatározások. Másodsorban azért, mert a hagyományos tartalomszolgáltatók (pl. újság, tv stb.) kapcsán a törvényes ellenőrzés metódusai kialakultak és a demokratikus

¹¹ <http://www.parlament.hu/irom40/00264/00264.pdf> (2014. 07. 01.)

országokban hasonló elvek alapján elfogadottá váltak. Harmadsorban pedig azért, mert törvényes ellenőrzés kapcsán ez kapja a legkisebb figyelmet.

Magyar meghatározások

A tartalomszolgáltató meghatározására a Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesületének (továbbiakban: MTE) a tartalomszolgáltatásra vonatkozó működési, etikai és eljárási szabályzatának 3. pontjában az alábbiakat találjuk:

„Internetes tartalomszolgáltatónak tekintünk minden olyan jogi vagy természetes személyt, illetve ezek bármilyen csoportját, amely/aki az internetfelhasználók összessége, vagy egy csoportja által elérhető módon, bármilyen (textuális, numerikus, képi, hangos, multimediális) információt tesz közzé időben korlátozott vagy korlátlan módon úgy, hogy a tartalomhoz hozzáférők által e jogi vagy természetes személy egyértelműen, a tartalomhoz való hozzáférés során azonosítható. Az internetes tartalomszolgáltatás fogalmába beleértjük a különböző hálózatokon elérhető WWW, mobil, szélessávú, e-mailes információkat, mely technológiák ugyanakkor nem kizárólagosan alkotják a fogalom tartalmát. Nem tekintjük Tartalomszolgáltatónak azt a szolgáltatót, aki pusztán technológiai lehetőséget biztosít egy vagy több, egyszerűen azonosítható jogi vagy természetes személynek, információk közzétételére.”¹²

Ez a meghatározás a törvényes ellenőrzés szempontjából is iránymutatóan foglalja össze az Internetes tartalomszolgáltató fogalmát. Ugyanakkor érdemes megvizsgálni, hogy az általános – tehát nem csupán Internetes – médiaszolgáltatások és sajtótermékek fogalmi meghatározásai alapján a fenti fogalmakörrel célszerű-e kiterjeszteni. A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság által kiadott „A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban” című dokumentum¹³ a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.)¹⁴, valamint a média-

¹² A Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesületének a tartalomszolgáltatásra vonatkozó működési, etikai és eljárási szabályzata 2009. október 21., <http://www.mte.hu/etikaikodex.html> (2013. 08. 16.)

¹³ Koltay András, Mayer Annamária, Nyakas Levente, Pogácsás Anett: A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa és annak Médiatudományi Intézete. <http://mediatanacs.hu/dokumentum/1786/1321010932mediaszolgáltatatas.pdf> (2013. 10. 27.)

¹⁴ 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól. http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000104.TV (2013. 11. 11.)

szolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.)¹⁵ alapján foglalja össze az említett fogalomrendszert.

A dokumentum az Smtv. és az Mttv. szerint megkülönbözteti a médiaszolgáltatást és a sajtóterméket. E kettőt a jogszabályok összefoglalóan médiatartalom-szolgáltatásnak nevezik, a két törvény hatálya pedig a Magyarországon letelepedett médiatartalom-szolgáltatókra terjed ki. A médiaszolgáltatásnak és a sajtótermékek kiadásának vannak közös jellemzőik. Mindkettő esetében a szolgáltatók tájékoztatás, oktatás, vagy szórakoztatás céljából hoznak nyilvánosságra tartalmakat, amelyekért szerkesztői felelősséget viselnek, és ezeket elektronikus hírközlő hálózaton keresztül továbbítják. (A sajtótermék esetében a törvény e mellett a nyomtatott formára is kiterjed, de ez a téma szempontjából érdektelen, így a cikk ezzel nem foglalkozik.)

A dokumentum 2.1.3. részében pontosítja a fent említett tájékoztatás, oktatás és szórakoztatás fogalom tartalmát, amelyben kiemeli, hogy nem tekinthetők tartalomszolgáltatásnak a közösségi vagy fájlmegosztó oldalakon közzétett anyagok, mint ahogy a magáncélú, vagy szűk határozott körben elérhető tartalmak sem.

Az említett dokumentumokban megjelenő definíciók a készítők saját feladatrendszerének megfelelően, ahhoz teljes mértékben illeszkedve fedik le a tartalomszolgáltatás fogalmát. A törvényes ellenőrzés szempontjából a fenti meghatározások ugyan szintén jó kiindulási alapot adnak, azonban nem teljes körűek. Van ugyanis néhány olyan sarkalatos pont, amelyet a pontos meghatározás érdekében még szükséges leszögezni.

Az első, hogy a hármas tagolás (infrastruktúra-, alkalmazás-, és tartalomszolgáltató) tagjainak egyértelmű megkülönböztetése miatt fontos jellegzetesség, hogy a tartalomszolgáltató csak és kizárólag egyirányú kommunikációt tesz lehetővé. Az általa elkészített, szerkesztett tartalom kerül közlésre, annak tartalmát a fogyasztó nem tudja befolyásolni.

A második, hogy tartalomszolgáltatónak kell tekinteni minden olyan szolgáltatót, akinek a szolgáltatása Magyarországon elérhető, igénybe vehető, és nem csak azokat, amelyek – a fenti törvények megfogalmazása szerint – hazánkban letelepedtek.

A harmadik, hogy – az Internet jelenlegi lehetőségeit figyelembe véve – nem mindig lehet egyértelműen azonosítani a tartalomszolgáltatót, mint jogi vagy természetes személyt. Ettől azonban még tartalomszolgáltatásnak minősülhet a

¹⁵ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000185.TV (2013. 11. 11.)

tevékenysége. Gondoljunk csak egy olyan blogra vagy Internetes újságra, amely szöveges, képi és videó üzeneteket is tartalmaz, külföldi szerveren érhető el, a készítő(k) csupán álnevet használ(nak), de a közzétett tartalom bárki számára hozzáférhető.

Külföldi meghatározások

A magyar meghatározások után célszerű megvizsgálni néhány külföldi definíciót is annak reményében, hogy további hatékony segítséget nyújthatnak a törvényes ellenőrzés ellátásához szükséges, törvénybe is illeszthető meghatározás kialakításában.

A Collins English Dictionary szerint a tartalomszolgáltató *„egy személy vagy cég, amely tartalmat szolgáltat egy honlap számára”,* és példaként az (azóta már megszűnt) MSN-t és a Freeserve-t nevezi meg.¹⁶

Hasonlóan rövid meghatározást közöl az Oxford Dictionaries is, amelynek US English verziója szerint a tartalomszolgáltató *„az a személy vagy szervezet, aki honlapokon történő felhasználáshoz információkat szolgáltat”.¹⁷* A British & World English verzióban ugyanez a meghatározást közlik, de már leszűkítve szervezetre, a személy megjelölése nélkül.¹⁸

Az előzőeknél bővebben leírt, ezáltal szűkebben, pontosabban értelmezhető definíciókat is közreadtak. A Gartner meghatározása szerint a tartalomszolgáltató *„egy vállalkozás információ-alapú (értsd: tartalom-alapú) termékekkel, amely tartalmazza az információ elérési és kezelési szolgáltatásokat is”.¹⁹*

Hasonló meghatározást ad közre a Dictionary.com is, azzal a különbséggel, hogy abban személy vagy csoport, valamint honlapok vagy elektronikus média szerepel.²⁰

A BusinessDictionary.com már bonyolultabb megfogalmazást használ. Definíciójukban cégekről beszélnek, amelyek kiadványukat vagy honlapukat teszik vonzóbbá vagy hasznosabbá olvasóik, látogatóik számára szövegek, grafikák, interjúk, új fejlesztések, új történetek – és a sort egy „stb.”-vel nyitva hagyják! – közlésével.²¹

¹⁶ <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/content-provider> (2013. 08. 16.)

¹⁷ http://www.oxforddictionaries.com/definition/american_english/content-provider (2013. 08. 16.)

¹⁸ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/content-provider> (2013. 08. 16.)

¹⁹ <http://www.gartner.com/it-glossary/content-provider/> (2013. 08. 16.)

²⁰ <http://dictionary.reference.com/browse/content+provider?s=t> (2013. 08. 16.)

²¹ <http://www.businessdictionary.com/definition/content-provider.html> (2013. 08. 16.)

A TheFreeDictionary by Farlex megfogalmazásában már a magyar meghatározásokhoz közel álló terminológiát találunk: „egy szervezet vagy egyén, amely információs, oktatási vagy szórakoztató tartalmakat hoz létre az Internet, CD-ROM-ok, vagy szoftver alapú termékek számára”. Megjegyzendő, hogy a tartalom eléréséhez szükséges szoftver biztosítását a tartalomszolgáltató számára lehetőségként, de nem szükségszerűségként említik meg.²²

A fenti meghatározásokat a törvényes ellenőrzés szempontjából értékelve elmondható, hogy azok bár szélesítik a korábban vizsgált magyar definíciókat, de már a túlzott általánosság szintjén mozognak. Így ezek segíthetnek ugyan egy megfelelő definíció kialakításában, de önmagában egyik sem alkalmas arra, hogy beilleszthető legyen egy törvénybe, mint meghatározás.

Saját meghatározás

A magyar és a külföldi definíciókat áttekintve, valamint figyelembe véve a technológiai fejlődés irányait, a tartalomszolgáltató törvényes ellenőrzés szempontú meghatározáshoz az alábbiakat kell figyelembe venni:

- bármilyen információt (textuális, numerikus, képi, hangos, multimediális) közzé tehet,
- tájékoztatás, oktatás, vagy szórakoztatás céljából,
- időben korlátozott vagy korlátlan módon,
- fizetős vagy ingyenes formában,
- amelyért szerkesztői felelősséggel tartozik,
- nem tekinthetők tartalomszolgáltatásnak a magáncélú, vagy szűk, határozott körben elérhető tartalmak,
- kizárólag egyirányú kommunikációt szolgál, a felhasználó „passzív” fogyasztó,
- a szolgáltatás Magyarországon elérhető és igénybe vehető, függetlenül attól, hogy a szolgáltató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e,
- a szolgáltató lehet bármilyen természetes vagy jogi személy (cég, személy, vagy azok egy csoportja),
- amely a hozzáférés során nem kell, hogy egyértelműen azonosítható legyen,

²² <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/content+provider> (2013. 08. 16.)

- a tartalmakat online, elektronikus úton, elsősorban az Interneten teszi hozzáférhetővé.

[Az offline elérhető tartalmak – legyen az akár nyomtatott (pl. újság, könyv stb.), akár elektronikus (pl. CD, DVD, Blue-ray Disc stb.) – a téma szempontjából nem releváns.]

A fentiek alapján az alábbi definíciót célszerű a törvényes ellenőrzéssel foglalkozó törvényben felhasználni:

„*Tartalomszolgáltató:*

Online tartalomszolgáltató minden olyan jogi vagy természetes személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, illetve ezek bármilyen csoportja, amely/aki infokommunikációs rendszeren – főként Interneten – keresztül, elsősorban tájékoztatás, oktatás, vagy szórakoztatás céljából, a felhasználók összessége, vagy egy csoportja által elérhető módon, bármilyen (textuális, numerikus, képi, hangos, multimedialis) információt tesz közzé időben korlátozott vagy korlátlan módon, ingyeneses vagy ellenszolgáltatás fejében. Online tartalomszolgáltatónak kell tekinteni minden ilyen szolgáltatót, amennyiben szolgáltatása Magyarországon elérhető, függetlenül attól, hogy a szolgáltató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e, valamint attól, hogy a tartalom hozzáférése során egyértelműen azonosítható-e. Tartalomszolgáltató esetén a közlések kizárólag egyirányúak, azok tartalmára a fogyasztónak semmilyen befolyása nincs, a szolgáltató a tartalomért szerkesztői felelősséggel tartozik.”

Alkalmazásslolgáltatók

Az alkalmazásslolgáltatókra már jóval kevesebb és jóval heterogénebb meghatározásokat lehet találni. Ennek több oka is van. A tartalomszolgáltatók jelentős része már régóta létezik, más médiumokon – mint pl. nyomtatott sajtó, analóg vagy digitális tv műsorszórás, stb. – több évtizede végeznek ilyen tevékenységet, így a tevékenységi körüket leíró meghatározások kialakultak, így az IP alapú szolgáltatásokkal történő megfeleltetése is viszonylag egyszerűen elvégezhető volt. Ugyanez nem mondható el az alkalmazás-, és infrastruktúraszolgáltatókról, amelyek jószerével csak az elmúlt években jöttek létre, alakultak ki. Ugyanakkor már mindkettőre lehet találni bizonyos definíciókat, ám ezek nem a törvényes ellenőrzés szempontjából készültek, így jelen formájukban nem alkalmasak arra, hogy

az ezt szabályozó törvényben megjelenjenek. Ebben a fejezetben az alkalmazásszolgáltató fogalmát járjuk körbe.

Az alkalmazásszolgáltató elnevezést nem csak azért célszerű használni a hírközlési szolgáltató helyett, hogy megtehezzük a korábban együtt nyújtott két funkció (infrastruktúra-, és alkalmazásszolgáltatás) szétválasztását, hanem azért is, mert az alkalmazásszolgáltató kifejezés egy bővebb, tágabb értelmezésű fogalom, és nem csak a hírközlési szolgáltatást nyújtó alkalmazásokat értjük, érthetjük alatta. Gondoljunk csak egy banki háttérrel nem rendelkező pénzügyi tranzakciókat biztosító szolgáltatóra, vagy mondjuk egy útvonaltervező szolgáltatásra, amelyek – ahogy azt a „Felhő alapú új pénzügyi tranzakciós lehetőségek és azok veszélyei” című cikk²³ is bemutatta – szintén érdekesek lehetnek a törvényes ellenőrzést végző szolgálatok számára. Éppen ezért ennek a törvényes ellenőrzés jogi eszközeinek átalakítása során is nagy jelentősége lesz.

Magyar meghatározások

Az „E-önkormányzati stratégiakészítési ajánlás kistérségek és önkormányzatok számára” című dokumentum v1.1 változatában a következőként definiálják az alkalmazásszolgáltatókat:

„Alkalmazásszolgáltató, ASP²⁴: Az ASP modell lényege, hogy az alkalmazásszolgáltató üzemelteti a szoftvereket egy szerverhotelben vagy a saját telephelyén, a felhasználónak nyújtva az összes közös eszközt és kapcsolódó szolgáltatást (hardver, operációs rendszer, alkalmazási szoftverek, karbantartás, ügyfélszolgálat, biztonsági szolgáltatások stb.). A szolgáltatásokat igénybe vevő felhasználó az interneten keresztül kapcsolódik a távoli szerverekre, és használja az azokon futó alkalmazásokat.”²⁵

A szakmai körökben is mérvadóknak számító PC Fórum.hu oldal szótárában a következő meghatározást találjuk:

„Alkalmazás-szolgáltató: Egy központi adatbázison vagy gépparkon alapuló hálózati szolgáltatásokat nyújtó cég. Az alkalmazás-szolgáltatók lehetővé teszik a cégek és magánemberek számára, hogy az ahhoz szükséges eszközök megvásár-

²³ Gazdag Tibor – Kovács Zoltán: *Felhő alapú új pénzügyi tranzakciós lehetőségek és azok veszélyei. Nemzetbiztonsági Szemle II. Évfolyam 2. szám - 2014. június p. 36-57* http://uni-nke.hu/uploads/media_items/gazdag-tibor-kovacs-zoltan-felho-alapu-uj-penzugyi-tranzakcios-lehetosegek-es-azok-veszelyei.original.pdf (2014.06.24.)

²⁴ ASP: *Application Service Provider, magyarul alkalmazásszolgáltató*

²⁵ *E-önkormányzati stratégiakészítési ajánlás kistérségek és önkormányzatok számára. változat: v1.1 2009. április. www.ekk.gov.hu/hu/kib/kib_22-2.pdf* (2013. 08. 24.)

lása nélkül, bérleti vagy eseti díj ellenében vegyenek igénybe információs és feldolgozási szolgáltatásokat. A legismertebb ASP-megoldások: bérelt web-boltok, web hosting tömeges SMS küldés.”²⁶

A Humansoft oldalán található leírás az előzőeknél is szűkebb értelmezést tesz lehetővé, hiszen az alkalmazásszolgáltatókat a „szoftver, mint szolgáltatás” szolgáltatási modell szerint működő felhő alapú szolgáltatókkal teszi egyenlővé. Az általuk használt megfogalmazás szerint „*az ügyfél a szolgáltató szerverein futó programokat egy kommunikációs csatornán keresztül bérleti díj fejében használja*”.²⁷

A fentiek mellett mindenképpen figyelembe kell venni az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény²⁸ meghatározásait. Ez a törvény hasonló problémákat vet fel, mint amelyek az Eht. kapcsán a cikkben már megfogalmazásra kerültek, definícióival nagyban segítheti a cikk célkitűzésében megfogalmazott új meghatározás kialakítását. A törvény többek között azt is kimondja, hogy a Magyarország területére irányuló információs társadalommal összefüggő szolgáltatások esetében szintén alkalmazni kell. Információs társadalommal összefüggő szolgáltatást pedig a következőként határozza meg: „*elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá*”. Ez a megfogalmazás az alkalmazásszolgáltatókra, de akár a tartalomszolgáltatókra is értelmezhető, akárcsak maga a szolgáltató meghatározása, amelyet így fogalmaz meg a törvény: „*az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet*”. Ezek – megfelelő kiegészítésekkel - felhasználhatóak az alkalmazás-, és tartalomszolgáltatók definíciójának kialakításához is. A Magyarországra irányuló szolgáltatás alatt a törvény értelmező rendelkezései között a következőket találjuk: „*minden olyan szolgáltatás, melyről a használt nyelv, a pénznem és egyéb körülmények alapján valószínűsíthető, hogy magyarországi igénybe vevők számára kívánják elérhetővé tenni*”. Ez a megfogalmazás mindenképpen átalakításra szorul. Ma már rengeteg szolgáltatás létezik, amelyeket Magyarországról úgy lehet igénybe venni, hogy semmilyen előfeltétel nem utal arra, hogy kifejezett cél lett volna a

²⁶ <http://pcforum.hu/szotar/?term=Alkalmaz%E1s-szolg%E1t%E1t%F3> (2013.08.24.)

²⁷ http://www.humansoft.hu/Alkalmazas_szolgaltatas.html (2013.08.24.)

²⁸ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0100108.TV (2014. 09. 07.)

magyar piac. Ám egyrészt ilyen szolgáltatásokat használnak Magyarországról is, másrészt a globális piac, a szabad valutahasználat, az angol nyelv használatának terjedése stb. okán nem is szükséges előfeltételezésekkel élni.

A fenti definíciók ugyan nagyban segítik egy megfelelő meghatározás kialakítását, de nem adnak teljesen elfogadható definíciót. Egyrészt, adott esetben nem teljes mértékben fedik le a törvényes ellenőrzésbe bevonni célszerű szolgáltatásokat, szolgáltatókat, másrészt bizonyos, a törvényes ellenőrzés szempontjából fontos kritériumokról, mint például hazai letelepedés, nem szólnak.

Külföldi meghatározások

Annak érdekében, hogy egy, a törvényes ellenőrzést jobban szolgáló, szélesebben értelmezhető meghatározást lehessen kialakítani, célszerű néhány külföldi meghatározást is áttekinteni.

A Gartner szerint az alkalmazásszolgáltató *„alkalmazásfunkciókat és hozzá kapcsolt szolgáltatásokat biztosít több felhasználó részére, megrendelés-, vagy felhasználás alapú fizetési modell szerint”*.²⁹ Meghatározásuk szerint az ASP piac olyan szolgáltatók keverékéből áll, mint a hálózat és telekommunikációs szolgáltatók, független szoftverforgalmazók, vagy olyan egyéb szolgáltatók, akik IT ki-szervezéssel vagy web üzemeltetéssel foglalkoznak. Érdekes, hogy a Gartner *„Tartalom és alkalmazásszolgáltató” címszóval is ad egy meghatározást, amely szerint ezen szolgáltatók „elsődlegesen az információ és médiaszolgáltatásokra, tartalom, szórakozás és alkalmazásszolgáltatásokra fókuszálnak”*. Példának pedig a Google-t és a Yahoo-t említik.³⁰

A Techterms.com-on található meghatározás szerint az alkalmazásszolgáltató *„egy olyan szervezet vagy vállalat, amely szoftveres alkalmazásokat biztosít a felhasználóknak az Interneten”*. A definíció további részében az alkalmazásszolgáltatókat itt is egyenlővé teszik a „szoftver, mint szolgáltatás” szolgáltatási modell szerint működő felhő alapú szolgáltatókkal.³¹

A Bussinessdictionary.com leírása alapján az alkalmazásszolgáltató *„egy cég, amely Interneten keresztül elérésű számítógépes szoftverekhez árul hozzáférést”*. További kritériumként határozzák meg, hogy a cég garantálja az alkalmazások folyamatos, problémamentes elérését, ehhez rendelkezik a szükséges hard-

²⁹ <http://www.gartner.com/it-glossary/asp-application-service-provider/> (2013.08.24.)

³⁰ <http://www.gartner.com/it-glossary/casp-content-and-applications-service-provider/> (2013.08.24.)

³¹ <http://www.techterms.com/definition/asp> (2013.08.24.)

ver-, szoftver-, és humán erőforrásokkal. Ezért az előfizető havi-, vagy használat alapú díjat fizet.³²

Az előzőhöz hasonlóan definiálja a Dictionary.com is az alkalmazásszolgáltatót, hiszen szerintük az „egy cég, amely egyéni vagy üzleti felhasználóknak nyújt specializált szoftverekhez és más számítástechnikához kapcsolódó szolgáltatáshoz elérhetőséget az Interneten keresztül”.³³

A TheFreeDictionary.com-on szinte ugyanezt a meghatározást találhatjuk meg, azzal az apró különbséggel, hogy az elérést valamilyen hálózati protokollon tipikusan HTTP-n keresztüllinek definiálja. Példaként fizetésre vagy rendelésre használt weboldalakat említ.³⁴

A törvényes ellenőrzés szempontjából a külföldi meghatározások sem adnak teljes körűen elfogadható definíciókat, amelynek okai megegyeznek a magyar meghatározások kapcsán leírtakkal. Ugyanakkor célszerű még megvizsgálni az ún. „Over-the-Top” (OTT) szolgáltatókra, szolgáltatásokra adott megfogalmazásokat is, hiszen ezek elősegíthetik a cikk céljának megfelelő meghatározás kialakítását.

„Over-the-Top” meghatározások

A törvényes ellenőrzés szempontjainak megfelelő, általános és a szolgáltatás nyújtókat pontosan leíró meghatározások kialakításakor az ún. Over-the-Top szolgáltatásokat, valamint az azokat biztosító szolgáltatókra adott definíciókat is meg kell vizsgálni. Ezek ugyanis már annak megfelelően írják le ezeket a szolgáltatásokat, szolgáltatókat, hogy figyelembe veszik az Internetet, mint alap és mások által biztosított infrastruktúrát csupán felhasználó és azokon alkalmazásokat szolgáltató modellt.

A Techopedia.com meghatározása szerint az OTT alkalmazás „egy olyan alkalmazás vagy szolgáltatás, amely lehetővé teszi egy termék elérését az Interneten keresztül kikerülve a hagyományos terjesztést”. Példának a médiát és a kommunikációt hozza, legnagyobb előnyének pedig a hagyományoshoz képest alacsonyabb költségeket említi. Ugyanakkor a magyarázó részben megjegyzi,

³² <http://www.businessdictionary.com/definition/application-service-provider-ASP.html> (2013.08.24.)

³³ <http://dictionary.reference.com/browse/application%20service%20provider?&o=100074&s=t> (2013.08.24.)

³⁴ <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/application+service+provider> (2013.08.24.)

hogy ez bizony konfliktusokat okoz a hagyományos szolgáltatók és az OTT szolgáltatók között, hiszen az OTT szolgáltatók a hagyományos szolgáltatók piacából hasítanak ki részeket.³⁵

A Pace.com szűkebb értelemben említi az OTT szolgáltatásokat, hiszen e fogalom alatt a dedikált és menedzselte saját IPTV hálózat helyett az Internetet, mint átviteli közeget használó tv, video és – talán ez egy kicsit kiterjesztő kitételrel – egyéb szolgáltatásokról beszél. Ugyanakkor lényeges elemként említi, hogy az OTT a fogyasztó Internet hozzáférés-szolgáltatójától függetlenül, infrastruktúra beruházások nélkül biztosítja szolgáltatásait.³⁶

Az Imediaconnection.com szerint az OTT egy, a távközlési vagy több rendszert üzemeltető (pl. kábel tv, műholdas tv) szolgáltató nélkül biztosított hang-, video-, és adatszolgáltatás. Példának többek között az okostévék által közvetlenül elért YouTube-t említi.³⁷

Juan José Ganuza és María Fernanda Vicens „Over-the-top (OTT) applications, services and content: implications for broadband infrastructure” című tanulmányukban többek között tisztázzák azt is, hogy mit is értenek OTT alatt. Ezt nem definíciószerűen teszik, hanem 3 fő OTT szolgáltatást különítenek el: a kommunikációs szolgáltatásokat, mint pl.: Skype, Gmail, az alkalmazásszolgáltatásokat, mint pl.: Facebook, LinkedIn, Twitter, valamint a tartalomszolgáltatásokat, mint pl.: Netflix, YouTube. Megállapítják, hogy az OTT szolgáltatók ráépülnek a fizikai infrastruktúrát üzemeltető Internet szolgáltatókra, sőt paradox módon, még veszteséget is okoznak nekik. Anélkül ugyanis, hogy azok részesednének a profitból, egyrészt részeket hasítanak ki az üzletükből például a kommunikációs szolgáltatások terén, másrészt a generált nagyobb adatforgalom okán még infrastruktúra-fejlesztési beruházásokra is kényszerítik őket.³⁸

³⁵ <http://www.techopedia.com/definition/29145/over-the-top-application-ott> (2014.06.09.)

³⁶ <http://www.pace.com/global/our-thinking/over-the-top-services-ott/> (2014.06.09.)

³⁷ <http://www.imediaconnection.com/content/15893.asp#multiview> (2014.06.09.)

³⁸ Ganuza, J. J. - Vicens M. F.: *Over-the-top (OTT) applications, services and content: implications for broadband infrastructure*. Universidad de San Andrés, Centro de Tecnología y Sociedad. 2013. február
<http://www.udesa.edu.ar/WP/GetFile.aspx?fid=654282> (2014.06.09.)

Saját meghatározás

A fenti definíciókat áttekintve, valamint figyelembe véve az technológiai fejlődés irányait, az alkalmazássléigítató törvényes ellenőrzés szempontú meghatározáshoz az alábbiakat kell figyelembe venni:

- valamilyen szoftverhez és/vagy hardverhez való hozzáférést, szoftveres alkalmazást, valamint kapcsolódó szolgáltatásokat biztosít a felhasználók számára,
- kiemelten, de nem kizárólagosan ide értve a közösségi oldalakat, a kommunikációs, pénzügyi, geo-információs, szórakozási, valamint tárhe-lyet biztosító szolgáltatásokat,
- az elérést specifikus szoftveren vagy webes felületen keresztül biztosítja,
- a kínált szolgáltatás(ok) online, elektronikus úton, elsősorban az Interneten keresztül hozzáférhetőek,
- a szolgáltató által üzemeltetett eszközökön futnak a kínált alkalmazások,
- a szolgáltatás(ok) ráépül(nek) a fizikai infrastruktúrát üzemeltető – első-sorban Internet-hozzáférést biztosító – szolgáltatók hálózatára,
- amelyek több felhasználó számára biztosítottak,
- időben korlátozott vagy korlátlan módon,
- havi-, vagy használat alapú fizetés vagy ingyenes formában,
- a kínált szolgáltatás(ok) bárki számára elérhető(k), legyen az természetes vagy jogi személy, magán vagy vállalati felhasználás,
- a használat során a felhasználó sosem „passzív” fogyasztó, hanem aktív, tevékeny résztvevő,
- aki a hozzáférés során nem kell, hogy egyértelműen azonosítható legyen,
- a szolgáltatás Magyarországon elérhető és igénybe vehető, függetlenül attól, hogy a szolgáltató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e,
- a szolgáltató lehet bármilyen természetes vagy jogi személy (cég, szemé-ly, vagy azok egy csoportja),
- amely a hozzáférés során nem kell, hogy egyértelműen azonosítható le-gyen,

A fentiek alapján az alábbi definíciót célszerű a törvényes ellenőrzéssel foglalko-zó törvényben felhasználni:

„Alkalmazássléigítató:

Online alkalmazássléigítató minden olyan jogi vagy természetes személy, illetve ezek bármilyen csoportja, amely/aki valamilyen infokommunikációs rendszerre – elsősorban Internetre – ráépülő, azon keresztül valamilyen szoftverhez és/vagy hardverhez való hozzáférést, szoftveres alkalmazást, valamint kapcsolódó szolgáltatásokat biztosít specifikus szoftveren vagy webes felületen, több felhasználó számára, időben korlátozott vagy korlátlan módon, havi-, vagy használat alapú ellenszolgáltatás fejében vagy ingyenes formában. Online alkalmazássléigítatónak kell tekinteni minden ilyen léigítatót, amennyiben szolgáltatása Magyarországon elérhető, függetlenül attól, hogy a léigítató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e, valamint attól, hogy a hozzáférése során akár a léigítató, akár a felhasználó egyértelműen azonosítható-e. Online alkalmazássléigítatók közé értjük kiemelten, de nem kizárólagosan ide értve a közösségi oldalakat, a kommunikációs, pénzügyi, geoinformációs, szórakozási, valamint tárhelyet biztosító szolgáltatásokat. Alkalmazássléigítelés esetében az információáramlás több irányú, a felhasználó aktív, tevékeny résztvevő, az információk adattartalmára befolyással rendelkezik.”

Infrastruktúraszéigítatók

Az infrastruktúraszéigítató meghatározására jelenleg nem igazán találni a cikkben vizsgált értelemben vett, a törvényes ellenőrzés szempontjából is megfelelő definíciókat. Ennek az az oka, hogy az infrastruktúraszéigítató alatt ma elsősorban a felhő alapú rendszerek osztályozásánál a szolgáltatási modellek szerinti csoportosításban szereplő infrastruktúra, mint szolgáltatást (Cloud Infrastructure as a Service (IaaS)) biztosító léigítatókat írják le ezen címke alatt. Ebbe a modellbe pedig azok a léigítatók tartoznak, amelyek a felhasználó számára olyan számítási, tárolási, hálózati és egyéb alapvető informatikai erőforrásokat biztosítanak, amelyre, és amelyen a felhasználó tetszőleges szoftvereket telepíthet és futtathat, beleértve az operációs rendszereket és alkalmazásokat. Ugyanakkor ebben az esetben a felhasználó nem képes menedzselni vagy ellenőrizni a mögöttes felhő infrastruktúrát, de kontrollálni tudja az operációs rendszereket, tárhelyeket, telepített alkalmazásokat, és esetleg korlátozott ráhatása lehet a hálózati elemek (pl. tűzfalak) kiválasztására. Márpedig ez jóval kevesebb tartalommal bír, mint a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikkben bemutatott hármas tagozódásban szereplő infrastruktúraszéigítató.

A cikk céljának eléréséhez ezeknél jobb megközelítést adnak az Internetszolgáltatókra megtalálható definíciók. Ezek jelentős része a Pcmag.com-on megta-

lálható enciklopédiában fellelhető meghatározás magjához hasonlóan írja le az Internetszolgáltatót, amely szerint ez „*egy vállalat, amely Internet elérést biztosít*”.³⁹ A definíciók egy része megmarad ezen a szinten, az ennél bővebb meghatározások pedig ezt az alapot terjesztik ki különféle módokon. A Dictionary.com-on az e-mail-ezési lehetőség biztosításával egészítették ki a megfogalmazást, valamint azzal, hogy a szolgáltatások havidíj ellenében vehetők igénybe.⁴⁰ A havi vagy használatarányos fizetési mód a már idézett Pcmag.com meghatározásban is fellelhető. Több definícióban kitérnek az Internetelérés lehetséges módjaira is, mint például ISDN, kábel(tv), DSL, optikai. Ilyenek például a Pcmag.com, az Investopedia.com⁴¹, vagy az About.com⁴² meghatározásai. A Dictionary.com-on említett e-mail-ezési lehetőség mellett, az egyéb kapcsolódó szolgáltatásokra utalást is tartalmaznak egyes meghatározások, így például a Searchwindevelopment.techtarget.com oldalán fellelhető leírás is, amely példálózva weboldalak készítését és üzemeltetését említi.⁴³

A fenti meghatározások sem felelnek meg teljesen a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikkben bemutatott hármastagozásban szereplő infrastruktúraszolgáltató értelmezésének és egyike sem ad a törvényes ellenőrzés kapcsán is felhasználható pontos definíciót. Egyrészt azért, mert több helyen olyan szolgáltatások biztosítása is megjelenik, amelyek a fent említett cikk szerinti értelmezésben már az alkalmazásszolgáltatók feladatrendszerébe tartozik. Másrészt a törvényes ellenőrzésnek tökéletesen megfelelő meghatározáshoz képest olyan irreleváns, és egyáltalán nem időálló elemeket is tartalmaznak, mint az Internetelérés módja.

A fentiek okán célszerű a jelenlegi hírközlési szolgáltató, és e mellett a hírközlő hálózat definícióját is áttekinteni. Ez az Eht.⁴⁴ szerint a következő:

„14. Elektronikus hírközlési szolgáltató: elektronikus hírközlő hálózat üzemeltetője, valamint elektronikus hírközlési szolgáltatást nyújtó természetes, illetőleg jogi személy.”

Elektronikus hírközlő hálózat alatt az Eht. pedig a következőket érti:

³⁹ <http://www.pcmag.com/encyclopedia/term/45481/isp> (2014. 07.24.)

⁴⁰ <http://dictionary.reference.com/browse/isp> (2014. 07. 24.)

⁴¹ <http://www.investopedia.com/terms/i/isp.asp> (2014. 07. 24.)

⁴² http://compnetworking.about.com/od/internetaccessbestuses/g/bldef_isp.htm (2014. 07.24.)

⁴³ <http://searchwindevelopment.techtarget.com/definition/ISP> (2014. 07. 24.)

⁴⁴ 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300100.TV (2014. 07. 01.)

„19. Elektronikus hírközlő hálózat: átviteli rendszerek és - ahol ez értelmezhető - a hálózatban jelek irányítására szolgáló berendezések, továbbá más erőforrások - beleértve a nem aktív hálózati elemeket is -, amelyek jelek továbbítását teszik lehetővé meghatározott végpontok között vezetéken, rádiós, optikai vagy egyéb elektromágneses úton, beleértve a műholdas hálózatokat, a helyhez kötött és a mobil földfelszíni hálózatokat, az energiaellátó kábelrendszereket, olyan mértékben, amennyiben azt a jelek továbbítására használják, a műsorszórásra használt hálózatokat és a kábeltelevíziós hálózatokat, tekintet nélkül a továbbított információ fajtájára.”

Szintén érdemes figyelembe venni az elektronikus kereskedelmi szolgáltatók, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény közvetítő szolgáltató meghatározását, amely a következőket mondja:

„ I) Közvetítő szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltató, amely

la) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít (egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás);

lb) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja (gyorsítótárolás);

lc) az igénybe vevő által biztosított információt tárolja (tárhelyszolgáltatás);

ld) információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára (keresőszolgáltatás);”.

En a meghatározás szintén segíti a cikk céljának elérését, ám az lc) és az ld) pontok alatt leírtak az alkalmazásszolgáltatók definíciójánál használható fel, az lb) pont esetében pedig tekintetbe kell venni a törvény megírása óta eltelt több mint 10 év technikai fejlődését.

Saját meghatározás

A fenti definíciókat áttekintve, valamint figyelembe véve az technológiai fejlődés irányait, az infrastruktúraszolgáltató törvényes ellenőrzés szempontú meghatározáshoz az alábbiakat kell figyelembe venni:

- elektronikus hírközlési, infokommunikációs hálózatot üzemeltet és/vagy Internet elérést biztosít,
- több felhasználó számára,
- időben korlátozott vagy korlátlan módon,
- havi-, vagy használat alapú fizetős vagy ingyenes formában,
- a szolgáltatás Magyarországon elérhető és igénybe vehető, függetlenül attól, hogy a szolgáltató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e⁴⁵,
- a szolgáltató lehet bármilyen természetes vagy jogi személy (cég, személy, vagy azok egy csoportja),
- amely a hozzáférés során nem kell, hogy egyértelműen azonosítható legyen⁴⁶,

A fentiek alapján az alábbi definíciót célszerű a törvényes ellenőrzéssel foglalkozó törvényben felhasználni:

„Infrastruktúraszolgáltató:

Online infrastruktúraszolgáltató minden olyan jogi vagy természetes személy, illetve ezek bármilyen csoportja, amely/aki valamilyen infokommunikációs rendszert üzemeltet és azon keresztül Internetelérést biztosít több felhasználó számára, időben korlátozott vagy korlátlan módon, havi-, vagy használat alapú ellenszolgáltatás fejében vagy ingyenes formában. Online infrastruktúraszolgáltatónak kell tekinteni minden ilyen szolgáltatót, amennyiben szolgáltatása Magyarországon elérhető, függetlenül attól, hogy a szolgáltató hazánkban letelepedett, vagy egyáltalán bármilyen formában engedélyezett-e, valamint attól, hogy a hozzáférése során akár a szolgáltató, akár a felhasználó egyértelműen azonosítható-e. Online infrastruktúraszolgáltató közé értjük azokat a szolgáltatókat is, akik más szolgáltatótól vásárolt Interneteléshez biztosítanak harmadik félnek (feleknek) hozzáférést.”

⁴⁵ például egy mesterséges holdon keresztül nyújtott Internet elérés lehet olyan, amelynél szolgáltató nincs Magyarországon letelepedve, sőt bejelentve sem.

⁴⁶ például egy nyílt WiFi szolgáltatás esetén nem mindig azonosítható a szolgáltató egyértelműen.

Vegyes szolgáltatások

Természetesen előfordulhat, hogy valamely cég vegyes szolgáltatást nyújt. Ma például egy Internet szolgáltató Internet-elérést és például e-mail-ezési lehetőséget is biztosíthat, vagy egy online tartalomszolgáltatással foglalkozó cégnél, például egy Internetes újságnál pedig lehetőséget biztosíthatnak kommentek írására, ezen keresztül pedig kommunikáció megvalósítására is. Ezekben az esetekben is kezelhetők a „*Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái*” című cikkben bemutatott hármas tagozódásban szereplő tartalom-, alkalmazás-, és infrastruktúraszolgáltató modellel.

A törvényes ellenőrzés kapcsán a három szolgáltatónak eltérő kötelezettségei származnak. Míg a tartalomszolgáltatónak alig, az infrastruktúra szolgáltatónak korlátozott (elsősorban előfizetői adatszolgáltatási), addig az alkalmazásszolgáltatóknak – a hagyományos hírközlési szolgáltatóhoz hasonlóan – szinte teljes körű (például az összes felhasználói adat, így bejelentkezési IP címek, felhasználónevek, valamint az általa nyújtott szolgáltatás kapcsán keletkező tartalmak, így e-mailek, hangkommunikáció, chat, útvonal tervezési adatok stb.) információ-, és adatelérést kell biztosítani az arra felhatalmazott szervezetek számára.

Amennyiben egy cég vegyes szolgáltatást nyújt, akkor a szolgáltatásfajtáknak megfelelően kell a törvényes ellenőrzést lehetővé tennie. Maradva a fent említett példánál, ha egy mai értelemben vett Internet szolgáltató e-mail lehetőséget is biztosít, akkor erre az alkalmazásszolgáltatóknál kialakítandó kötelezettségeket kell figyelembe venni. Ugyanez igaz az online újság esetében is, ahol a fórumok, kommentek esetén már az alkalmazásszolgáltatókra kirótt kötelezettségeket kell teljesíteniük.

Érdeemes megvizsgálni a mai hírközlési szolgáltatók helyzetét is. Esetükben a problémakör két részre bontható. Amennyiben Internet-szolgáltatást is végeznek, akkor a fent leírtak alapján lehet eljárni. Amennyiben a hagyományos – például vezetékös telefon – szolgáltatásokat nézzük, akkor ott is megjelenik az infrastruktúra-, és alkalmazásszolgáltatás, csak kizárólagosan, egy, azonos és elválaszthatatlan infrastruktúrával és szolgáltatóval. Ebben az esetben is ugyanúgy kezelhető a probléma, mint a fent már leírt egyéb vegyes szolgáltatások esetében.

Megállapítható, hogy ezek alapján a tartalom-, alkalmazás-, és infrastruktúraszolgáltató modellbe minden szolgáltató egyértelműen besorolható, így törvényes kötelezettségeik is egyértelműen meghatározhatóvá válnak. Igaz ez a mai jogszabályokban leírt hírközlési-, és Internetszolgáltatók esetében is.

Mindezek mellett a hírközlési szolgáltató és – szolgáltatás fogalmát célszerű lehet a továbbiakban is fenntartani. Egyrészt azért, mert így például a hagyományos telefonszolgáltatások a jelenlegi szabályoknak megfelelően a továbbiakban is kezelhetők. Másrészt pedig azért, mert a nemzetközi jogi szabályozásban ezek törvényes ellenőrzése egy mindenki által elfogadott meghatározás és norma-rendszer szerint történik.

Ez utóbbi azonban például az alkalmazásslátszóltátatókról nem mondható el, mint, ahogy a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái”, valamint „a Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata I.-II.” című cikkek bemutatták, ezért az a tartalom-, alkalmazás-, és infrastruktúraszolgáltatató modell mielőbbi bevezetése rendkívül fontos.

A törvényes ellenőrzés technikai lehetőségei

Fontos megjegyezni, hogy az infrastruktúraszolgáltatatót kivéve a másik két szolgáltatató tud úgy – teljes körű! – szolgáltatást nyújtani, hogy az adott országban fizikailag nem jelenik meg, ott nincs bejelentve, vagy az Smtv. és az Mttv. megfogalmazása szerint letelepedve. Éppen ezért a törvényes ellenőrzéssel kapcsolatos törvény hatályát úgy kell megfogalmazni, hogy minden Magyarországon elérhető, oda is irányuló, vagy onnan igénybe vehető szolgáltatásra kiterjedjen. Ez azonban nem egyszerű feladat.

Ugyanakkor más aspektusból, például az adózás oldaláról is érdemes a kérdéskört megvizsgálni. Az ehhez kapcsolódó törvényeink a fentieknek megfelelő átalakításával ugyanis plusz adóbevételt is lehet teremteni. Erre már van is kezdeményezés, hiszen a Parlament.hu oldalon elérhető a 2014. 06. 12-én érkezett T/264 számú, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló javaslat, amelyben többek között kitérnek a cikkben említett szolgáltatások adóztatására is.

A cikk szempontjából legfontosabb kitételek a következők:

„... 45/A. § (1) A következő, nem adóalany részére nyújtott szolgáltatások esetében a teljesítés helye az a hely, ahol ezzel összefüggésben a szolgáltatást igénybevevő nem adóalany letelepedett, letelepedés hiányában pedig, ahol lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van:

- a) telekommunikációs szolgáltatások;*
- b) rádiós és audiovizuális médiaszolgáltatások;*
- c) elektronikus úton nyújtott szolgáltatások.*

(2) E § alkalmazásában elektronikus úton nyújtott szolgáltatás különösen:

a) elektronikus tárhely rendelkezésre bocsátása, honlap tárolása és üzemeltetése, valamint számítástechnikai eszköz és program távkarbantartása,

b) szoftver rendelkezésre bocsátása és frissítése,

c) kép, szöveg és egyéb információ rendelkezésre bocsátása, valamint adatbázis elérhetővé tétele,

d) zene, film és játék - ideértve a szerencsejátékokat is - rendelkezésre bocsátása, valamint politikai, kulturális, művészeti, tudományos, sport és szórakoztatási célú médiaszolgáltatás, illetőleg ilyen célú események közvetítése, sugárzása,

e) távoktatás,

feltéve, hogy a szolgáltatás nyújtása és igénybevétele globális információs hálózaton keresztül történik. A szolgáltatás nyújtója és igénybevevője közötti, ilyen hálózaton keresztüli kapcsolat felvétele és tartása – ideértve az ajánlat tételét és elfogadását is – azonban önmagában még nem elektronikus úton nyújtott szolgáltatás. ...”

„... 3..1. teljesítési hely szerinti tagállam: az a tagállam, amelyet az általános forgalmi adóról szóló törvény szerint nem adóalany részére nyújtott távról is nyújtható szolgáltatás teljesítési helyének kell tekinteni. ...”

„... 4. Az Európai Közösség területén nem letelepedett adózókra vonatkozó különös szabályok

4.1. Bejelentkezésre, bejelentésre, változás-bejelentésre, nyilvántartásba vételre vonatkozó szabályok

4.1.1. Az adózó az azonosítószám megállapítása céljából a távról is nyújtható szolgáltatási

tevékenységének az Európai Közösség bármely tagállamában történő megkezdését megelőzően az állami adóhatósághoz elektronikus úton bejelenti:

4.1.1.1. a vállalkozás nevét, cégneve(i)t amennyiben eltér(nek) a vállalkozás nevé(t)ől,

4.1.1.2. a teljes postai címét, e-mail címét, a cég elektronikus elérhetőségét (honlapját)

4.1.1.3. a székhelye szerinti adóazonosító számát, amennyiben ilyenrel rendelkezik,

4.1.1.4. az adózó székhelye szerinti ország megnevezését,

4.1.1.5. az IBAN vagy OBAN bankszámlaszámot,

4.1.1.6. a BIC kódot

4.1.1.7. az adóhatósággal történő kapcsolattartásra feljogosított személy (ún. kapcsolattartó) nevét, telefonszámát,

4.1.1.8. nyilatkozatot arról, hogy az Európai Közösség más tagállamának HÉA-nyilvántartásában nem szerepel,

4.1.1.9. a különös szabályozás hatálya alá eső tevékenység megkezdésének időpontját....”

A törvényjavaslatban megfogalmazottaknak három hatása van a cikkben körüljárt témára nézve:

- Az első, és talán legfontosabb, hogy már EU-s ajánlás szintjén is megfogalmazottak alapján bekényszeríti a magyar jogrend kereteibe a Magyarországon, sőt sokszor az EU-ban sem letelepedett, az Interneten, elektronikus úton szolgáltatást nyújtó cégeket. Ehhez bejelentési kötelezettségeket is kapcsol.
- A második, hogy az adóztatást a teljesítés helyéhez köti, és nem a szolgáltató székhelyéhez.
- A harmadik, hogy – ha más csoportosítás szerint is, de – az ott alkalmazott felsorolásokba beleérthetők az alkalmazás-, és tartalomszolgáltatók egyaránt.

A törvényjavaslatban megfogalmazottak alapot és precedenst teremtenek az Internet-technológiára épülő szolgáltatások, azon belül pedig a PC/SaaS rendszerek „bekényszerítésére” a magyar jogrendbe. Az adóztatás lehet az első lépés, de ezt kihasználva tovább lehet/kell vinni a szabályozási folyamatot a törvényes ellenőrzésre is. Ott is ki kell kényszeríteni a bejelentési és az együttműködési kötelezettséget, akárcsak az adóztatás esetén és ugyanúgy, mint ahogyan a törvényes ellenőrzés oldaláról nézve jelenleg a hagyományos hírközlési szolgáltatók esetében fennáll.

Az adóztatás szempontjából is érdekes – és a későbbiekben megoldandó – feladatként jelentkezik a szankcionálás kérdése. Nagy kérdés ugyanis, hogy milyen eszközökkel lehet kikényszeríteni az együttműködést, vagy hogyan lehet büntetni az az alól kibújókat. Erre lehet példa az Interneten nyújtott sportfogadások, szerencsejátékok esete. Itt a NAV már blokkoltatja azokat az online fogadási szolgáltatást nyújtó oldalakat, amelyek nem tesznek eleget a magyar jogszabályokban megfogalmazottaknak.⁴⁷ Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a szankcionálás kérdése az adózás esetében még nem kristályosodott ki. Ez ugyanilyen problémát vet fel a törvényes ellenőrzés kapcsán is.

⁴⁷ Ezeket a szerencsejáték-oldalakat kapcsolta le a NAV. http://www.napi.hu/ado/ezeket_a_szerencsejatek-oldalakat_kapcsolta_le_a_nav.583212.html (2014. 07.01.)

Összefoglalás, következtetések

Annak érdekében, hogy a PC/SaaS felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémáit kezelni lehessen, a „Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái” című cikk az összefoglalás és következtetés részben meghatározott néhány, további elvégzendő feladatot. Ezek közül jelen cikk az elsőre ad választ, azaz elősegíti a jogszabályi környezet átalakítását. Ehhez egyrészt javaslatot fogalmazott meg az Eht. szétbontására és törvényes ellenőrzéshez kapcsolódó feladatok külön törvényben megfogalmazására. Másrészt áttekintette az infrastruktúra-, alkalmazás- és tartalomszolgáltatók jelenleg használatos meghatározásait, majd javaslatot tett ezek fogalmának a törvényes ellenőrzés szempontjából is megfelelő új definícióira. Amennyiben a törvényi háttér átalakítása megvalósul, akkor ezt követően az érintett szolgáltatók már meghatározhatják, hogy mit kell ellenőrzés alá vonniuk ahhoz, hogy a nemzetbiztonsági és a bűnüldözői munkát hatékonyan tudják végezni.

Felhasznált irodalom

1. GANUZA, J. J. - VIECENS M. F.: Over-the-top (OTT) applications, services and content: implications for broadband infrastructure. Universidad de San Andrés, Centro de Tecnología y Sociedad. 2013. február <http://www.udesa.edu.ar/WP/GetFile.aspx?fid=654282> (2014.06.09.)
2. GAZDAG Tibor – KOVÁCS Zoltán: Felhő alapú új pénzügyi tranzakciós lehetőségek és azok veszélyei. Nemzetbiztonsági Szemle II. Évfolyam 2. szám, pp. 36-57 http://uni-nke.hu/uploads/media_items/gazdag-tibor-kovacs-zoltan-felho-alapu-uj-penzugyi-tranzakcios-lehetosegek-es-azok-veszelyei.original.pdf
3. KOLTAY András, MAYER Annamária, NYAKAS Levente, POGÁCSÁS Anett: A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa és annak Médiatudományi Intézete) <http://mediatanacs.hu/dokumentum/1786/1321010932mediaszolgaltatas.pdf> (2013. 10. 27.)
4. KOVÁCS Zoltán: Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési problémái Hadmérnök, VIII. Évfolyam 1. szám - 2013. március
5. KOVÁCS Zoltán: Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata I. rész. Hadmérnök, VIII. Évfolyam 3. szám - 2013. szeptember

6. Kovács Zoltán: Felhő alapú rendszerek törvényes ellenőrzési módszerei vizsgálata II. rész. Hadmérnök, VIII. Évfolyam 3. szám - 2013. szeptember
7. A Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesületének a tartalomszolgáltatásra vonatkozó működési, etikai és eljárási szabályzata 2009. október 21. <http://www.mte.hu/etikaikodex.html> (2013. 08. 16.)
8. E-önkormányzati stratégiakészítési ajánlás kistérségek és önkormányzatok számára. változat: v1.1 2009. április www.ekk.gov.hu/hu/kib/kib_22-2.pdf (2013. 08. 24.)

Felhasznált jogszabályok (2014. 07. 01-i állapot):

1. 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről,
2. 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről,
3. 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól,
4. 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról.